

Az árvalányhaj

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon innét, az Óperenciás-tengeren túl, volt egyszer egy király. Ennek a királynak kilenc országa volt, s a kilenc országra három leánya. Szép volt mind a három, különösen a legfiatalabb.

Egyszer a király vadászni ment egymagában, de mikor estefelé haza akart térni a rengeteg erdőből, elvesztette az utat, próbálta jobbra-balra, előre-hátra, nem tudott kivergelődni a sűrű rengetegből. Bele-belefűjt a kürtjébe, hátha valaki meghallaná, de egy lélek sem járt arrafelé. No, most mit csináljon? Közben öreg este lett, s úgy elsötétedett az erdő, hogy a sötétségre fel lehetett volna akasztani a fejszét. Ő bizony, gondolta magában, lefekszik egy fa alá, s majd reggel, ha felsüt Isten áldott napja, megtalálja az utat. Hanem amikor éppen le akart heveredni, gyereksírás ütötte meg a fülét. Megállott egy helyben, hallgatódzott, de nem sokáig állott, mert olyan keserves volt az a gyermeksírás, hogy a királynak kicsordult a könny a szeméből. Nosza, elindult tapogatódzva, s addig ment, addig tapogatott, bujkált az ágak, bokrok közt, mígnem egy bokor tövében megtalálta a gyermeket, s szépen, gyöngén fölvette a földről. Amint fölvette, a gyermek abban a pillanatban elhallgatott, s ím, halljatok csudát: megvilágosodott az ég, kétfelé nyílott a sűrű rengeteg, s a király mehetett haza.

Másnap a király kihirdette mind a kilenc országban, hogy egy kicsi leánygyermeket talált az erdőben (mert leányka volt), aki magáénak gondolja, jöjjön a palotába. De hiába hirdették, senki sem jött a leánykáért. Bizony ha nem, ezen nem búsult a király, mert a leányka olyan szép volt, hogy ahhoz hasonlatos szépet nem látott emberi szem. Merthogy nem volt sem apja, sem anyja, Árvalánynak kereszteltette a király, de azért úgy tartotta, nevelte, mintha tulajdon édesleánya lett volna.

Hej, uramteremtőm, vagy voltak szépek, vagy nem a királykisasszonyok, de Árvalány olyan szép volt, hogy csudájára jártak a világ végéről is. Puha selyem volt a haja, ragyogott, mint a fényes nap, s olyan hosszú volt, hogy a földet septe. Na, hiszen irigyelte is a szépségét a két idősebb királykisasszony, ha tehették volna, elpusztították volna a föld színéről, de nem tehették, mert a király pártját fogta, de még inkább a kicsi királykisasszony.

Telt-múlt az idő, a királykisasszonyok nagy eladó leányok voltak már, a két idősebb rég férjhez is mehetett volna, de mindég válogattak, s szépen meg is vénültek. Férjhez vitték a legkisebb királykisasszonyt is, s a néneji csak várták, várták a jó szerencsét. Egyszer aztán valahonnét az Óperenciás-tengeren túlról leánynézőbe jött egy királyfi, akivel a király előre megegyezett, hogy azt adja a két leánya közül, amelyik jobban megtetszik neki. Azám, megegyezhettek, de mikor a királyfi meglátta Árvalányt, azt mondta a királynak:

- Felséges királyom, meg ne haragudjon, de én Árvalányt veszem feleségül, ámbátor tudom, sem országa, sem hazája.

- Jól van, királyfi - mondotta a király -, én Árvalányt is úgy szeretem, mintha tulajdon édesleányom volna, legyen a tied!

Hej, csak most borította el igazán a vén királykisasszonyokat az irigység! Hanem haragjukat nem mutatták, sőt úgy tettek, mintha örülnének. De csak azt várták, hogy Árvalány lefeküdjék s elaludjék. Lábujjhegyen az ágyához orozkodtak, s szép selyemhaját tőből levágták!

Fölbred reggel Árvalány, nyúlt a fejéhez, s ím, bokáig érő selyemhaja levágva, a földön hevert az ágya előtt! Amint meglátta, nagyot sikoltott, s szörnyű fájdalmában meghasadt a szíve.

Eltemette a királyfi Árvalányt nagy jajszóval, keserves sírással, aztán nagy bújában, bánatjában elment világgá. Hanem a jó Isten megbüntette a gonosz leányokat. Akkor éjjel mind a kettőnek megfehéredett a haja, megráncosodott az arca: olyan csúnyák lettek, mint két vén banya. Még ekkor sem tértek Istenhez. Szörnyű haraggal kapták föl a földről Árvalány

haját, s kidobták az ablakon, hadd vigye szerte a szél, ahány szála van, annyifelé, hogy többet ne csudálja senki.

Ám amint kidobták a haját, csöndes szellő vette a szárnyára, s vitte szépen tovább. Először a temetőben szállott le a szellő, s letett három szálát Árvalány sírjára.

- Kelj ki, kelj ki, Árvalány haja! - mondotta a szellő.

Aztán továbbszállott hegyek-völgyek felett, s itt is, ott is letett néhány szálát. És megfogant mind, s szaporodott, terjedt az árvalányhaj az egész világon, hadd legyen mit tűzni legényeknek kalapjára.

Ím, ez az árvalányhaj regéje.